

عنوان مقاله:

مطالعه معنای متباین نگاره "اسکندر در برابر یاجوج و ماجوج سد می سازد" در دو نسخه فالنامه پراکنده و توپقاپی

محل انتشار:

دو فصلنامه هنرهای صناعی اسلامی، دوره 4، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 9

نویسندگان:

علیرضا شیخی - استادیار دانشکده هنرهای کاربردی، دانشگاه هنر، تهران، ایران

فایزه رضایی - دانشجوی کارشناسی ارشد هنر اسلامی، دانشکده حفاظت و مرمت دانشگاه هنر، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

کتب فالنامه حاوی تصاویر جالب و جذابی از پیامبران، ائمه، فرشتگان، دیوها، علائم منطقه البروج و غیره یکی از راه‌های دستیابی به ناشناخته‌ها محسوب می‌شده است و تنها چهار نسخه درخور توجه از دوره صفوی باقی‌مانده است که سه نسخه آن به زبان فارسی است. فالنامه‌های مصور دوره صفوی عقاید، باورها و سنت‌های رایج جامعه را نشان می‌دهد. انگاره "اسکندر در برابر یاجوج و ماجوج سد می‌سازد" از نگاره‌های مشترک در دو نسخه فالنامه توپقاپی (1570-1580 م.) و پراکنده (1550-1560 م.) است که یک موضوع، دو تفسیر کاملاً جداگانه دارد. اسکندر در ادبیات فارسی و ترکی نمادبست از عقل و اعتدال. موضوع‌های مشترک در فالی یکسان را نشان داده‌اند درحالی‌که در این موضوع، باوجود موضوع مشترک، عناصر محتوایی و بصری دخیل در دو نگاره، انجالی متباین از یکدیگر در فال را رقم‌زده‌اند. هدف اصلی پژوهش، بررسی عناصر حاکم بر نگاره هر فال بوده که سبب تفاوت معانی فال‌ها شده است. بنابراین چه عواملی در محتوا و عناصر بصری دو نگاره، معانی متضاد فال با موضوع یکسان را موجب شده است؟ روش تحقیق، توصیفی تحلیلی و جمع‌آوری اطلاعات به شیوه کتابخانه‌ای است. یافته‌ها نشان دارند علت تفاوت معانی فال‌ها در عناصر حاکم بر نگاره‌ها پنهان است. شاه‌تھماسب خود را در جایگاه اسکندر دانسته است. ثبات و تعادل تصویر نسخه فالنامه پراکنده، حضور دو پیامبر الهی خضر و الیاس که پیامبران راهبر در تاریکی و نمودی از روشنی‌اند، انار و سپند خبر از خوش‌یمنی فال در نسخه پراکنده داده و در مقابل بی‌ثباتی تصویر نسخه فالنامه توپقاپی، حضور قوم ناهل، آیه قرآنی مبنی بر فساد قوم یاجوج و ماجوج در زمین و اندازه بزرگ دیوان در نگاره، بدیمنی را در فال به همراه داشته است.

کلمات کلیدی:

,dispersed and Topkapi Falnama, Alexander, Gog and Magog, visual elements, Content

فالنامه تھماسبی و توپقاپی، اسکندر، یاجوج و ماجوج، عناصر بصری، محتوا

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1144666>

